

MUSEUMSAVISEN

Nr. 53

Januar 2012

32. årgang

MUSEUMSFORENINGEN SØNDERSKOV

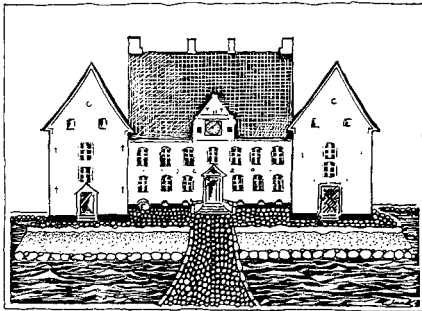
Hørbønder i Bække

Kustodeudflugt til
Løgumkloster og Tønder

Tre nyfundne enkeltgrave
i Nørre Holsted

Genstande på Museum

Museet på Sønderkov

Sønderkovgårdvej 2, 6650 Brørup

Tlf. 75 38 38 66 - Fax 75 38 38 65

E-mail: post@sonderskov.dk

www.sonderskov.dk

Museets åbningstider:

Tirsdag-søndag kl. 11-16.

Mandag lukket.

Kontoret er åbent hverdage 9.00-16.00.

Efter forudgående aftale med museets kontor er der også adgang for skoleklasser udenfor normal åbningstid.

Der er endvidere mulighed for at aftale gruppebesøg med introduktion og/eller omvisning også udenfor normal åbningstid.

Museets faste medarbejdere:

Museumsleder Kirstin Eliassen

Bogholder: Ellen Marie Viuff

Museumsinspektør: Peter Munch Jensen

Museumsinspektør: Linda Klitmøller

Museumsvært: Hanne Petersen

Museumsassistent: Joan Lindberg

Rengøringsassistent: Lis Johansen

Arkæolog: Scott Robert Dollar

Arkæolog: Anita Terp

Arkæolog: Martin Egelund Poulsen

Arkæolog: Lars Grundvad

Arkæolog: Britt Majken Petersen

Naturvejleder: Sam Bøgesgaard Sørensen

Holsted - Brørup - Vejen Egnens Museumsforening blev stiftet den 6. februar 1979 med det formål at oprette og drive et kulturhistorisk egnsmuseum. Med virkning fra 2007 er museumsforeningens navn i kraft af kommunalreformen ændret til "Museumsforeningen Sønderkov". Museet og Museumsforeningen har samme bestyrelse.

Formand: Inger Bråsch Gram, Villumsvej 4, 6683 Føvling, tlf. 75 39 82 59;

Medlemmer af forretningsudvalget: Kaj Neumann, Esbjerg, Bodil Baagø, Maltbæk;

Øvrige medlemmer: Eva Bræmer-Jensen, Sdr. Stenderup, Viggo Mømsen, Brørup,

Ann Møller Gram, Rødding, Kirsten Lorenzen, Vejen, Klaus Hansen, Holsted;

Udpeget af Vejen Kommune: Bodil Baagø, Maltbæk og Birgitte Wind, Rødding.

Kontingent 2011: 125,- kr. for enkeltmedlemmer og 175,- kr. for par.

Kontingentet omfatter partoutkort for årets besøg, ligesom foreningens medlemmer modtager Museumsavisen og meddelelser om aktiviteter.

Redigering og layout: Peter Munch Jensen

Figur 1. Her ses det middelalderlige hus som to parallelt løbende rækker af stolpebønder. Huset skal mest sandsynligt dateres til 14-1500-tallet. Huset målte 25x6 m og fremstod relativt velbevaret. Hver mørk aftegning i undergrunden viser, hvor husets stolper har stået. Foto: Museet på Sønderskov.

Hørbønder i Bække

”Ved Bækken, hvor Asbo, Bække og Gjesten Skel mødes, er Hørvig (1683 Hørre Wieg). Vig (Eng ved) har her Betydningen Bugt af vandløb. Forleddet er formodentligt Plantenavnet Hør. Der er vel sagtens røddet Hør i Bækken, og Navnet er saaledes et Vidnesbyrd om, at Høravelen, der holdt op her for et Par Menneskealder siden, er af ældre Dato i Sognet”

Ovenstående blev skrevet af lokalhistorikeren John Kvist i 1936. I flere årtier herefter fremstod stednavnet

Hørre Wieg imidlertid som den eneste indikator for, at hørklæde var blevet fremstillet i egnene omkring landsbyen Bække i slutningen af 1600-tallet og tiden derefter.

Denne teori blev imidlertid aktuel ved beretningsarbejdet efter en mindre systematisk arkæologisk undersøgelse, som blev foretaget af Museet på Sønderskov i dec. 2010. Som følge af en mindre udstykning til industri ved Fredsholmvej i det nordlige Bække blev et areal på i alt 1200 m² afdækket i fladen.

Ved den arkæologiske forundersø-

Figur 2. Udover hørbrydegruber og bebyggelsesspor blev der ved udgravningen fundet en række mindre genstande. Dette pibeoved blev fundet i et affaldslag.

gelse, som var foretaget forud for den systematiske undersøgelse, var det på forhånd påvist, at lokalitetens datering skulle findes i den sene middelalder og fremefter. Dette sås blandt andet ved dateringen af den fundne keramik og enkelte andre fund. Udgravningen blev især karakteriseret ved to ting – bebyggelsen og hørbrydningsgruberne.

Bebyggelsen

Der er aldrig tidligere blevet fundet spor efter middelalderens Bække, og det historiske kortmateriale indikerede ikke, at der skulle findes middelalderlig bebyggelse på Fredsholmvej. Men det lykkedes det arkæologiske hold at udskille i alt 6 huse ved denne undersøgelse. Disse blev alle dateret til middelalderen og var karakteriseret ved at være meget ens i deres konstruktionsmetoder, men også meget forskellige.

Endnu er der mange stolpehuller, der ikke kan redegøres for, men dette skyldes formentlig, at gårdsanlægget

strækker sig mod syd og mod øst; ud af den her undersøgte matrikel.

Husene var alle konstrueret over en ramme af nedgravede stolper, og muligvis har der været tale om en slags tidligt bindingsværk. Dette er dog svært at bevise ud fra de erkendte stolpehuller.

Især var ét hus meget tydeligt. Det var kendetegnet ved dybe, tætstillede vægstolper, som var meget tydelige i undergrunden (fig. 1). Huset var 25 m langt og 6 m bredt og må ud fra keramikken dateres til senmiddelalderen. Hvorvidt huset har været beboelseshus eller har fremstået som en velbygget økonomibygning, var endnu ved undersøgelsens afslutning uvist. Men studier af andre middelalderlige gårdsanlæg synes at antyde, at økonomibygninger var væsentligt større end gårdenes beboelseshuse. En af fordelene ved at udnytte de mindre bygninger til bolig var, at disse var langt lettere at holde varme.

Hørbrydegruber

Hørklædeproduktionen foregik i grove træk således, at man efter høstningen af hørstænglerne rødnede sin hør i dertil konstruerede brønde eller ved at sprede hørren på markerne. Dette startede en forrådnelsesproces, som betød, at den del af hørren, der kunne bruges til klæde, kunne udvindes, først ved opvarmning og derefter en slags tærskning.

Hørbrydegruberne var kendetegnet ved at være badekarformede nedgravninger, som var fyldte med brændt materiale i bunden – i dette tilfælde brændt tørv. Undergrunden langs kanterne på disse nedgravninger bar endvidere tydelige spor på varmepåvirkning. Således var undergrunden rødifarvet pga. de relativt høje temperaturer, som kunne opnås ved tørvebrændingen.

Figur 3. Her ses en hørbrydegrube under udgravning. Gruben blev hér tømt for den fyldjord, som var endt i anlægget efter dets funktionstid. Ved at udgrave gruben på denne måde kunne det brændte tørvelag, som her ses som det helt sorte lag, fremgraves i én hel flade. Det var fra dette tørvelag jordprøverne, som blev sendt til Moesgårds konserveringsafdeling, blev taget.

Hørbrydegruberne, der blev fundet ved denne undersøgelse, blev tolket som værende de arkæologiske spor efter opvarmningsprocessen (fig. 3). Muligvis kunne en lille brønd, nord for huset på fig. 1, tolkes som en hørrødningsbrønd, men dette kunne dog ikke endeligt bevises. Hørbrydegruberne blev undersøgt ved forskellige udgravningsmetoder. Ens for alle metoderne var, at det brændte lag i grubernes bundniveauer var meget nemt erkendeligt. Møjsomt blev der udtaget prøver i de vinterfrosne anlæg, og disse blev alle sendt til konserveringsafdelingen ved Moesgård Museum.

De naturvidenskabelige resultater viste definitivt, at disse anlæg havde været beregnet til hørtækstilt fremstilling. Således var der i det brændte materiale, som viste sig at være tørt, utallige hørfør og hørstængelrester.

Ved tilstedeværelsen af de fire hørbrydegruber på Fredsholmvej er der nu et definitivt bevis på hørkædeproduktion i middelalderens Bække. Dette arkæologiske bevis blev i juli 2011 suppleret med endnu en hørbrydegrube fundet ved Røjsgård nord for Gesten.

Arkæolog Lars Grundvad

Året udflugt for de frivillige gik bl.a. til Løgumkloster med dens store domkirkeagtige kirke. Foto: Holger Busch Nielsen.

Kustodeudflugt til Løgumkloster og Tønder

Den årlige udflugt for de frivillige kustoder, smede m.v. gik 1. oktober 2011 til det sydvestlige hjørne af landet på sædvanlig vis med Damgårds Turistbus. Turens mål var de historiske byer Løgumkloster og Tønder.

I Løgumkloster blev vi modtaget af museumsinspektør Mogens Vedsø, Nationalmuseet, hvor vi fik en grundig gennemgang af klostervæsenet i Danmark.

I slutningen af 1100-tallet kom mange munkeordener til Danmark. Ca. 1170 kom cistercienserne fra Frankrig og oprettede blandt andet et kloster i Seem ved Ribe. Men allerede i 1173 flyttede de til Løgum. Det latinske navn, Locus

Dei, betyder Guds Sted. Andre kendte cistercienserklostre er Vitskøl Kloster og Øm Kloster.

Kirken i Løgumkloster blev opført i århundredet 1224-1325, men er mange gange grundigt restaureret.

Reformationen 1536 ændrede fuldstændig kirkens status fra at være kloster til at blive brugt af den gottorpske hertug og til brug for amtsforvaltningen. En stor restaurering i 1913-1926 forsøgte at føre dele af bygningskomplekset tilbage til fortiden.

Mogens Vedsø fortalte om den revolution, det var for klostervæsenet, da Reformationen blev gennemført i 1536.

Det første årti efter Reformationen

Mogens Vedsø fra Nationalmuseet gav en grundig gennemgang af klostervæsenet i Danmark. Foto: Holger Busch Nielsen.

fik munkene lov til at blive i klostret, og først da den sidste abbed døde i 1548 blev klostret endeligt nedlagt og siden drevet som et stort landbrugsgods. Dets store jordtilliggender blev til Løgumkloster Amt og fortsatte som sådan indtil 1867.

Siden 1739 har den store, domkirkeagtige, hidtidige klosterkirke været anvendt som kirke for Løgumkloster Sogn.

Fra Løgumkloster gik turen til Tønder med besøg på Tønder Museum. Besøget indledtes med frokosten i museets cafe. Nogen dristede sig til at nyde den udendørs, det var århundredets varmeste oktoberdag med 26° celcius! Overinspektør Elsemarie Dam-Jensen fortalte om kunstmuseet, hvor nu Sønderjyllands Kunstmuseum er en afdeling af Museum Sønderjylland.

Turen gik nu op ad de mange trapper til det 40 m høje gamle vandtårn, som er byens vartegn. Vandtårnets syv dæk rummer en udstilling af stole af den verdensberømte i Tønder fødte møbelarkitekt Hans J. Wegner.

Sidste besøg var i Drøhes hus i Storgade. Huset er et såkaldt gavlhus opført 1672. Huset er gennemrestaureret af tømrermester Kragelund, som også stod

Elsemarie Dam-Jensen fortalte om Sønderjyllands Kunstmuseum. Foto: Holger Busch Nielsen.

for restaureringen af Sønderskov.

Inspektør Iben Esløkke fortalte om huset og om dets anvendelse til udstilling af de berømte tønderkniplinger.

Herefter gik turen hjem ad småveje tilbage til Sønderskov.

Holger Busch Nielsen

Den fornemme indgangsportal til Drøhes Hus. Foto: Holger Busch Nielsen.

Flintøksten, som var udgravningens første fundne gravgave, ses hér endnu liggende på gravens bund. Graven fremstår meget utydeligt, hvilket var årsagen til gentagne diskussioner om, hvorvidt det virkelig drejede sig om en grav. Foto: Museet på Sønder-skov.

Tre nyfundne enkeltgrave fra Nørre Holsted

I forbindelse med byggemodningen af et fremtidigt industriområde nord for Esbjergmotorvejen ved Holsted udgraver Museet på Sønder-skov i vinteren 2011/12 et større areal, som efter de arkæologiske forundersøgelser viste sig mere end interessant. Endnu kan der ikke drages endelige samlede konklusioner, men det er dog muligt at berette om enkelte anlægsformer og fund.

Efter blot to måneders systematiske undersøgelser, er der i alt afdækket ca. 2,5 ha, og de arkæologiske resultater har været meget givende. Således er der erkendt bebyggelse fra senneolitikum, ældre og yngre bronzealder, tidlig vikingetid, senmiddelalderen og en teglovn formentlig fra 1700-årene. Der-til er der kommet en større mængde

grave, som formentlig skal dateres til yngre jernalder. Emnet for denne artikel er dog tre grave, som blev undersøgt i november 2011.

De tre grave var placeret mod vest i vores udgravningsareal. To var rektangulære nedgravninger med lys grå fyld, og den tredje var tilnærmelsesvis trekantet med rundede hjørner i fladen. Der blev ikke erkendt skeletmateriale eller ligspor i nogen af gravene, men alle bød dog på flotte overraskelser.

Den sidstnævnte var umiddelbart den mindst interessante og synes udgøre en gravlæggelse af knap så høj status, som de to øvrige. Ved undersøgelsen af denne grav blev det hurtigt tydeligt, at gravlæg-gelsen faktisk var mere traditionelt kisteformet end fladen afslørede, og at den

var tilnærmelsesvis øst-vest orienteret. Graven var dog svær at se i fladen, og flere gange blev det diskuteret, om det var en grav. Denne diskussion forstummede dog, da udgraveren stolt kunne fremvise en flintøkse endnu liggende på gravens bund (fig. 1). Øksen kunne nøje dateres til sen bondestenalder, nærmere bestemt 2800-2650 f.Kr., hvorved graven måtte være en såkaldt undergrav. Flinten var af lokal herkomst, men ellers relativt pænt forarbejdet, og øksen fremstod velbevaret. Desuden kunne det rimeligvis bestemmes ud fra gravgaven, at den gravlagte havde været en mandsperson.

Det antages normalt, at der har været placeret en høj over grave af denne type, men der kunne intet påvises af en sådan høj arkæologisk, og fra det historiske kortmateriale kendes ligeledes ingen gravhøje i det pågældende område. Fra andre samtidige grave, undersøgt ved andre arkæologiske udgravninger i Danmark, vides det at, de gravlagte ofte har været nænsomt nedlagt på siden i sovestilling, med optrukne ben. Øksen, som er en gravgave, kan ud fra dens placering ca. midt på gravens længdeakse bestemmes at have ligget ved den afdødes hofteparti.

Den anden grav, som hér skal behandles, var tilnærmelsesvis samtidig med den ovenfor beskrevne og var placeret ca. 11 meter øst for denne. Graven sås i fladen som et gråt, øst-vest orienteret, rektangulært fyldskifte med dimensionerne 2,5x1,2 m. Ved udgravningen kunne det hurtigt bestemmes, at den afdøde havde været placeret på et leje af knytnævestore sten, som var nøjsomt nedlagt, som var der tale om en brolægning. Stenene var nedlagt, så de præcist udfyldte den rektangulære nedgravning (fig. 2). Ved gravens midte og lidt for-

*Figur 2. Den formodede kvindegrav ses her fra vest. Bemærk den meget præcist konstruerede stenlægning. Ravperlerne blev fundet i et afgrænset område omkring målestokkens hvide ende.
Foto: Museet på Sønderskov.*

skudt mod øst fremkom imidlertid en større, glædelig, overraskelse – mindst 86 ravperler i varierende typer og størrelser og 2 ravskiver. Det blev tydeligt ved udgravningen, at perlerne havde været fæstnet til en tråd eller snor gennem fine gennemboringer. Desuden kunne det ses, at denne snor eller tråd på et tidspunkt efter gravlæggelsen var bristet, og at perlerne var trillet ud på gravens bund og ned mellem stenene.

Ud fra gravgraverne antages det, at den gravlagte havde været en kvinde af relativt høj status. Igen ville det være normalt at formode, at der skulle have været en rejst en gravhøj over kvinden og hendes gravgaver, men heller ikke ved denne grav kunne der på nogen måde påvises en høj.

Den tredje, og sidste grav, som skal behandles hér, er mest sandsynlig helt samtidigt med den meget fine (formo-

dede) kvindegrav, hvori ravperlerne blev fundet. Denne grav var også rektangulær og grå i fylden, men omkring den sås et diffust, ovalt fyldskifte. Afstanden mellem ravperlegraven og denne grav var i nord-syd retning 37 m. Gravens dimensioner var ca. 3,3x2,2 m og derved fremstod denne grav lidt større end de øvrige grave.

Som i kvindegraven fremkom hurtigt en rektangulær stenlægning, som var meget præcist konstrueret af jævnt store sten (fig. 3). I sin helhed var ligheden mellem de to sidst beskrevne grave slående. Håbet om gravgaver steg, efterhånden som stenlægningen blev forsigtigt afdækket og registeret. Glæden var stor, da udgraveren kunne konstatere, at gravgaverne bestod af en endog meget flot stridsøkse i grøn bjergart (fig. 4) og et fad. Øksen var placeret ved gravens sydlige kant på midten, og fadet var sat helt mod øst. Stridsøksen kunne nøje dateres til undergravstid, præcis som flintøkse fra den først beskrevne grav – dog var der her tale om en øksetype af langt højere værdi.

Som et særegent træk ved denne grav kunne det ses, at den gravlagte havde

Figur 3. Mandsgraven med stenlægning ses hér fra syd. Lidt forskudt for midten mod venstre ses stridøksen in situ. Mod øst ses fadet mod gravens gavl. Foto: Museet på Sønderkov.

Fig. 4. Stridsøksen fra den fornemme mandsgrav ses hér fra siden. Øksen fremstår intakt, som var den helt ny. Foto: Museet på Sønderkov.

været dækket af en kiste, formentlig en planke- eller stavkiste, hvorfra sporene endnu tydeligt sås i forbindelse med stenlægningen, og blot endnu tydeligere fremstod nedgravningen til kisten, da stenlægningen blev fjernet som det sidste dokumentationsled i udgravningen af graven.

Ud fra gravgaverne var der mest sandsynligt tale om en mandsgrav, og igen var der tale om en højstatus grav. Heller ikke ved denne grav kunne der ses spor efter en gravhøj, selv om en sådan kunne have været at forvente over en grav af denne karakter.

Om kvindegraven og mandsgraven direkte kan knyttes sammen, er umuligt at udrede endeligt. Men lighederne er tankevækkende, og skal man strække tankerne langt, kunne man jo forestille sig, at der var tale om to familiemedlemmer – evt. mand og kone – fra en rig slægt, som blev begravet efter samme ritualer og traditioner i grave af samme type med deres flotteste ejendomme, nemlig henholdsvis den meget udsøgte stridsøkse og den fornemme ravperlekæde.

Arkæolog Lars Grundvad

Genstande på et museum

Ifølge den danske museumslov har de danske museer 5 søjler, der er retningsgivende for museernes arbejde. Det er forskning, formidling, indsamling, registrering og bevaring. Nærværende artikel omhandler, hvorledes vi her ved Museet på Sønderskov arbejder med at indsamle genstande, registrere dem og bevare dem for eftertiden.

Når publikum træder ind på museet, bliver deres fokus og interesse "forhåbentlig" rettet mod de udstillede genstande, der befinder sig i huset. Ser genstandene spændende ud, læser man udstillingsteksten, og udfra den information man lige har fået, begynder forskellige billeder og historier at dukke frem i hovedet. Måske forestiller man sig, hvorledes de enkelte genstande har været anvendt, og i hvilken kontekst de har indgået. De færreste er dog bevidst om, at de udstillede genstande kun udgør en lille brøkdel af museernes samlede antal genstande. Faktisk er Museet på Sønderskov i besiddelse af ca. 22.000 genstande, men det er kun de ca. 500 af dem, der er udstillet. Langt størstedelen befinder sig på museets magasiner. Museumsfolkene har nemlig til opgave at indsamle genstande, der på den ene eller anden måde fortæller om kulturhistorien i netop det område, de dækker. Det betyder også, at genstandssamlingerne er meget forskellige. Eksempelvis er den ældste genstand, der befinder sig i magasinet på Sønderskov, over 16.000 år gammel, mens de nyeste genstande endnu ikke har fejret rund fødselsdag.

Det kan lyde besynderligt, at man vælger at indsamle så store mængder genstande for derefter at bevare dem

i forsvarlige magasiner, der ikke er offentlige tilgængelige. Men ved nærmere eftertanke er det nu ikke så besynderligt. Hele omdrejningspunktet for et museum er netop genstandene - hvilket er noget, alle museumsfolk får ind med modernismen - uden genstande, intet museum. For museerne indsamler jo ikke bare genstandene for at stille dem

Den russiske samovar fra herregården Estrup.

på magasin. Vi indsamler genstandene for at bevare viden om dem og dermed kunne formidle vores fælles kulturhistorie til de kommende generationer. Sagt med andre ord handler det ikke alene om at bevare vores kulturarv for eftertiden, men også om at forske i, fortolke og formidle kulturarven til gavn for alle borgere og skatteydere i Danmark. Det betyder også, at der knytter sig en række specifikke krav til det at indsamle genstande. Således må man som museum ikke bare indsamle de smukkeste genstande eller de mest sjældne genstande eller måske bare indsamle mest muligt. Nej, det drejer sig om den historie, der knytter sig til den enkelte genstand – om det levede liv. Hermed er det også sagt, at det lige præcis er den enkelte genstands historie, som gør den enkelte genstand interessant.

Samovaren fra Estrup

Lad os prøve at kigge i museets magasiner og finde et eksempel på en genstand, der fortæller historie. I 2001 fik museet overdraget en ret stor samling af genstande, der havde tilhørt familien Laurrup, der ejede herregården Estrup ved Malt i perioden fra 1751 til 1926. Blandt disse genstande fandtes en stor russisk samovar i messing. Men hvorfor fandtes der en russisk samovar på en mindre vestjysk herregård? Hvilke historier knytter sig til denne genstand? Tilbage i 1700-tallet havde Europas fyrster og adel sværmet for det eksotiske Østen, og i den periode importerede man mange traditioner fra bl.a. Kina og Rusland. Særligt blev det i midten af 1700-tallet særdeles moderne at drikke the, og det betragtedes som en særdeles luksus at kunne byde sine gæster på denne drik. Ønskede man således at signalere over-

for sine gæster, at man havde styr på tingene og ikke mindst sin økonomi, var det en god ide at byde dem på the. Derfor investerede rigtig mange danske herregårde i den periode i theudstyr som theservice og sølvtøj, der hørte sig til i forbindelse med serveringen af the osv. Her kommer den russiske thekoger fra Estrup ind i billedet. Familien Laurrup har sikkert også fundet det nødvendigt med sådan et theservice og har derfor valgt at investere i en samovar. At hele thedrikkekulturen var et vigtigt statussymbol kan ses ved, at familien Laurrup købte i hvert fald 3 russiske samovarer, og de ikke blev gemt af vejen, når de ikke blev anvendt, men derimod stående fremme i stuen som prydggenstande helt frem til starten af det 20. århundrede. Da familien Laurrup i 1925 vælger at sælge Estrup, tager de to af samovarerne med sig til deres nye hjem ved Kolding. Da efterkommerne sidenhen emigrerer til USA, tager man dem med herover – herfra blev de så doneret til museet. I dag findes den ene russiske samovar i udstillingen på Sønderkov, mens en ligger i museets magasiner. Den sidste står stadig på herregården Estrup.

Forhåbentlig kan denne historie tjene til at illustrere, hvorfor museumsfolk finder genstandene så centrale og så magiske. Nogle vil måske påpege, at vi bare kunne nøjes med at tage et vellydende fotografi af genstandene og så herefter smide de pladskrævende genstande ud. Men selvom vi godt ved, hvordan genstandene ser ud, så er det altså de originale, vi gerne vil have. Eksempelvis ved vi jo alle, hvorledes de højt besungne guldhorn så ud – de er jo afstøbt som kopi i størrelsesforholdet 1:1 – men de fleste erkender vel trods alt, at det ville have været meget bedre

FORSIDE | AVANCERET SØGNING | Regi: Katal | 199: Sagen/Objekt | Hjem | Log Ud | Skift brugerid

Forside > Sag

Rediger sag

Administrering

Journalnummer* 0884

Sagstegnelse* Estrup Hvervedgård, Genstande fra familien Laurtzen tid 1751-1929

Sagstatus afventer evaluering

Sagsområde Hbv-vg

Sagstype Samlesag

Interne noter Oprettet juni/juli 2001 - 8940
Tidst de lokale herregårdes historie er en del af museets prioriterede

Klar til publicering:

Oprettet af: [Olson, Hanneke [lovet]]

Oprettet den: [13-06-2003]

Sættet ændret af: [Hbv-hgr]

Ændret den: [13-06-2011]

Proveniens

Indtast Æstid Fra/til år + 1600 - 2002

eller valg periode [...]

1840-2002 Hverved tid [1367 -] [ok/bort]

Sagsbeskrivelse

Sagen indeholder genstande, fotos og dokumenter fra slægten Laurtzen tid på herregården Estrupgård.

Genstandene repræsenterer fem generationers liv på herregården fra 1751-1929. De fleste af genstandene stammer fra en stor donation i år 2001, men sagen omfatter også senere indkomne genstande fra andre givere.

Se også sag HBV10432

Der er reserved af sagen, og et bevaringsforbehold

Gem

Oversig

Sammenlignelser [Alt-B] Vis sammenlignelser i [142] Opret sammenlignelser	Genstande [Alt-G] Vis genstande i [2832] Opret genstande	Fotos & film [Alt-F] Vis fotos & film i [442] Opret foto & film	Støttemønstre [Alt-E] Vis støttemønstre i [26] Opret støttemønstre
Magnethedler [Alt-M] Vis magnethedler i [0] Opret magnethedler	Rapporter [Alt-R] Vis rapporter i [17] Opret rapporter	Arkivfødsle [Alt-V] Vis arkivfødsle i [0] Opret arkivfødsle Tilføjet arkivfødsle	Skilte [Alt-S] Vis skilte i [0] Opret skilte

Indtastningen af sagen kan begynde. Efter at de overordnede oplysninger om sagen er registreret, kan man klikke sig ind på de forskellige underkategorier. Her kan man så oprette alle genstande, fotos, rapporter, kommunikation osv. Her er det sag nummer HBV884, der omfatter genstandene fra Estrup.

at have originalerne. Den ægte vare besidder en magi, som nok så mange fotos, tegninger, beskrivelser og aftryk ikke kan erstatte. Med genstandene i hånden kan man bedre bedømme størrelsesforholdet, materiale og vægt. Desuden kan man bedre bestemme genstandens funktion, når man kan vende og dreje den og sætte den ind i lige den sammenhæng, man har lyst til.

Endelig skal det påpeges, at det ikke kun er museumsfolk, der er så genstandsfixeret. Det er i høj grad noget, der gælder for alle folk i dag. Prøv lige at tænke på, hvor mange ressourcer vi bruger på at få de forskellige genstande til at stå og se helt rigtige ud i vores hjem, så vi alle får mest ud af dem, det være sig såvel præsentativt som rent praktisk. Skulle der stadig være nogen, der tvivler

på genstandenes magi og betydning for det moderne menneske, så er det kun at sige: at enhver, der har været i IKEA – en lørdag eftermiddag – bare ved, at genstande er magiske. Der er simpelthen altid mindst én ting, som man bare må have med sig hjem, fordi man ikke kan leve foruden.

Genstandene i magasinerne

Hvad sker der så med de genstande, der kommer ind i museets magasiner?

Det er klart, at et større logistikarbejde træder i kraft, når 22.000 genstande skal opmagasineres og bevares for eftertiden samtidig med, at samtlige oplysninger om genstandenes proveniens skal registreres. Til at holde styr på alle disse informationer har Kulturstyrelsen, som er den institution, der har det overord-

nede opsyn med museernes samling, udviklet et registreringsprogram kaldet REGIN. I dette system kan museumsmedarbejderne indtaste alle oplysningerne, der knytter sig til genstandene, hvorved programmet sørger for, at alle data bliver gemt for eftertiden.

Vender vi tilbage til vores lille eksempel med donationen af genstandene fra herregården Estrup, så vil vi forsøge at give et lille indblik i det arbejde, der knytter sig til registreringen af disse genstande.

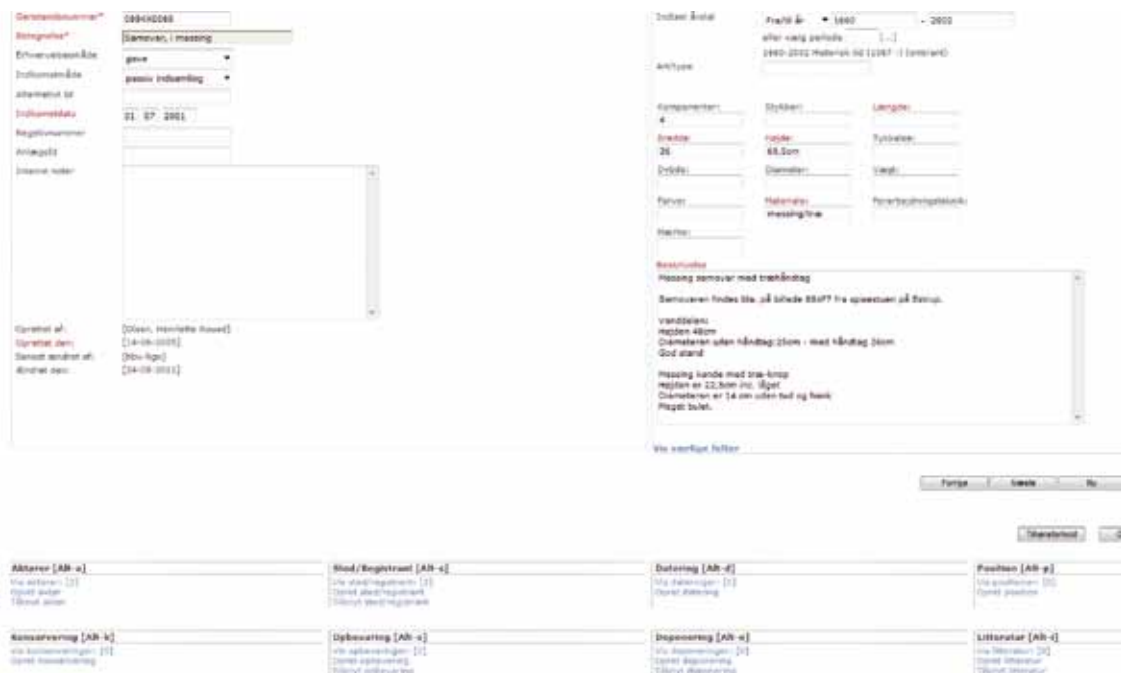
Når genstandene ankommer til museet, så bliver de i første omgang gennemgået, rensset og deres bevaringstilstand vurderet. Særlig er vi opmærksomme på, om der f.eks. findes borebiller, husbukke og svamp i genstandene. Dette ville kunne blive overført til museets øvrige genstande og derved inficere samtlige genstande og starte en nedbrydningsproces

af museets samling. Derfor skal næsten alle genstande i fryseren, så vi er sikre på, at alle levende organismer, der kan findes i genstandene, er slået ihjel, inden genstanden kommer ind i magasinet. Efter at genstanden er rengjort, og bevaringstilstanden er stabiliseret, starter et større indtastningsarbejde.

Først oprettes en sag, hvor alle de overordnede oplysninger indtastes. Dvs. oplysninger om, hvornår sagen er oprettet og af hvem, hvad sagen omhandler, hvordan sagen er opstået, hvem der er ansvarlig for sagen osv.

Når sagen er oprettet, åbner systemet automatisk en lang række underkategorier, hvor det er muligt at registrere oplysninger om genstande, fotos, kommunikation om sagen, aktører, der har haft med sagen at gøre osv.

Hvis vi nu tager udgangspunkt i den russiske samovar, så skal museets med-

Når sagen er oprettet begynder arbejdet med at indtaste oplysningerne om de enkelte genstande mm. Her er det genstand nr. 69 i sag nummer HBV884 (samovaren).

arbejder efter at have oprettet sagen nu ind og oprette samovaren som en genstand i systemet. Samovaren får først et genstandsnummer, som også påføres genstanden. Derved er museets medarbejder sikker på, hvilke oplysninger, der passer til den enkelte genstand. Herefter er det blot at gå i gang med at udfylde oplysningerne om genstandens størrelse, farve, materiale, vægt, indkomstdato, osv. Igen findes en lang række underkategorier, hvor man kan indtaste oplysninger om givener, emner, der knytter sig til genstanden, og hvor genstanden befinder sig rent fysisk. Til tider er det nødvendigt at kombinere flere oplysninger. Eksempelvis er det praktisk, at man under beskrivelsen af genstanden henviser til de interiørfotos fra Estrup, hvorpå genstanden kan ses, ligesom det er en god ide at henviser

til arkivalier, der omtaler genstanden, eller restaureringsrapporter om den. Modsat er det under registreringen af de forskellige interiørfotos nødvendigt at henviser til det inventar, som museet er i besiddelse af, og hvor det befinder sig.

Når alle informationerne er indtastet, publiceres sagen, hvorved andre museer og almindelige mennesker får mulighed for at gå ind på Kulturstyrelsens hjemmeside og finde oplysninger om alle genstande. Det betyder også, at hvis eksempelvis et museum i Nordsjælland får lyst til at lave en udstilling om russiske samovarer i Danmark, så kan de lave en søgning i systemet på emnet, og straks vil alle informationer om samovarer dukke frem.

Historiker Holger Grumme Nielsen

Spisestuen på Estrup ca. 1910 med samovaren på det lille hvide bord til højre.

De lokalhistoriske arkiver

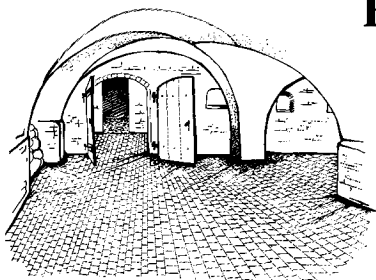
Vi har på dette sted tidligere annonceret åbningstiderne for de lokalhistoriske arkiver i Holsted, Brørup og Vejen Kommuner. Da museets geografiske ansvarsområde nu er udvidet med den gamle Rødding Kommune, er der nu ikke længere plads til alle de lokalhistoriske arkiver i museets område. Vi har derfor valgt kun at annoncere åbningstiderne for de arkiver, der direkte hører under museet.

Vejen Lokalhistorisk Arkiv

Adresse: Østergade 2, 6600 Vejen
Telefon: 79 96 52 75
Email: lk@sonderskov.dk)
Leder: Linda Klitmøller
Åbningstid: Tirsdag og onsdag 9-14
Torsdag 8-12

Lokalhistorisk Arkiv Holsted

Adresse: Vestergade 17, 6670 Holsted
Telefon: 75 39 20 10
Email: holsted-lokalarkiv@mail.dk
Leder: Klaus Hansen.
Åbningstid: Onsdag 14-18 eller efter aftale (ring på 75 39 23 28 eller 75 39 26 29).

Restaurant Herregårdskælderen *Museumscafé*

Adresse: Sønderkovgårdvej 2, 6650 Brørup
Telefon: 75 38 38 45
Email: preben@sonderskov.dk
Forpagter: Preben Madsen
Åbningstid: se www.sonderskov.dk